

Handläggare: Samuel Seliger
Telefon: 0521-72 12 70
E-post: samuel.seliger@vanersborg.se

Kommunstyrelsen

Yttrande angående Kommunstyrelsens begäran om remiss gällande införande av verksamhetsområde Grytet, Hallby Mitt och Änden – Område 2

Bakgrund

Kommunstyrelsen har gett Miljö- och hälsoskyddsnämnden möjligheten att besvara vad det finns för enskilda avloppsanläggningar i området Grytet, Hallby Mitt och Änden vid Vänersnäs. Kommunstyrelsen vill även veta om avloppsanläggningarna uppfyller gällande miljö- och hälsoskyddskraven. Svar på remissen ska vara inlämna senast 12 oktober 2021.

Inom området har totalt 22 fastigheter identifierats genom ett exceldokument som skickats över till Miljö- och byggnadsförvaltningen. Granskningen som görs ska ligga till grund för bedömning avseende på behovet av och förutsättningarna för anslutning av kommunalt VA till området.

De flesta fastigheterna inom området ligger i avrinningsområdet till vattenförekomen Dättern (Vänern). Vattenförekomen delas med Grästorps kommun. Enligt VISS (Vatteninformationssystem Sverige) har vattenförekomen måttlig ekologisk status. Statusen för näringsämnen är otillfredsställande och problem med övergödning finns på grund av näringsämnen. Enskilda avlopp anges ha en betydande påverkan på vattenförekomen.

Sammanfattning av yttrande

Införandet av kommunalt verksamhetsområdet för dricksvatten och spillvatten överensstämmer med den VA-plan Vänersborgs kommun har upprättat (Blåplanen antagen år 2015 av Kommunfullmäktige). Där anges att det kan finnas ett intresse och behov av att ansluta kommunalt VA till vissa fastigheter och områden.

Enligt tillsynsvägledningen och rättspraxis för små avlopp anses en kommunal lösning för spillvattnet vara bättre jämfört med en enskild lösning.

De flesta utav fastigheterna i detta område har sin avrinning till vattenförekomen Dättern. Denna vattenförekomst är påverkad av näringsämnen. Små avloppsanläggningar har en betydande negativ påverkan på vattenförekomen.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden anser att det är positivt att kommunalt spillvatten ansluts till fastigheter som ligger i avrinning till vattenförekomster som är påverkade av näringsämnen.

Belastningen av näringsämnen kan därmed minska till vattenförekomsten. Det finns även fördelar med att ansluta fastigheter som ligger tätt intill varandra. På så vis kan risken minska för att påverka grundvattnets kvalitet och andra olägenheter som finns med många avloppsanläggningar på en liten yta.

Yttrande

Kretslopp och Vatten har skickat ett exceldokument till Miljö- och byggnadsförvaltningen för att granska om fastigheterna inom området har avloppsanläggningar. Om det finns tillstånd för avloppsanläggningarna, vad de består av och vilket år tillståndet är utfärdat. Granskningen av fastigheterna har genomförts med hjälp av verksamhetssystemet, närarkivet och kommunarkivet. Man har då granskat om det finns avloppshandlingar för fastigheten och vad det står angivet i dessa avloppshandlingar. Inga fysiska besök har utförts på dessa fastigheter, på grund av att det skulle ta för mycket tid ifrån ordinarie tillsynsarbete. Det är problematiskt att utföra tillsyn på så många fastigheter vid så kort varsel. Därmed har man inte haft möjligheten att bedöma avloppsanläggningens konstruktion och förutsättningar för tillfredsställande avloppsrening.

Sammanställningen av resultat för granskning av avloppshandlingar:

Parameter:	Antal:
Godkänd, ja (har tillstånd)	16
Godkänd, ja men sannolikt nej (har tillstånd med från 1960 eller 1970-talen)	2
Godkänd, nej (har ej tillstånd)	4
Tillstånd från 1960-talet	1
Tillstånd från 1970-talet	1
Tillstånd från 1990-talet	1
Tillstånd från 2000-talet	6
Tillstånd från 2010-talet	9

För att en avloppsanläggning ska kunna vara laglig, behöver avloppsanläggningen ha ett tillstånd. I detta fall har Förvaltningen hittat 18 stycken tillstånd för olika adresser till fastigheterna. Tillstånden är utspridda mellan 1960-talet och 2010-talet. Under 2000-talet och 2010-talet utfärdades 15 stycken av dessa avloppstillstånd. Förvaltningen har uppmärksammat att det saknas avloppshandlingar för 4 stycken fastigheter.

I detta fall innehar de flesta fastigheterna i området ett avloppstillstånd och kan på så vis anses vara godkända, genom att inneha ett beslut om tillstånd för respektive avloppsanläggning. Två fastigheter innehar avloppstillstånd från 1960-talet respektive 1970-talet. Enligt erfarenhet för tillsyn brukar så gamla avloppsanläggningar sällan bli godkända under ett tillsynsbesök. Avloppsanläggningar är ofta svåra att dokumentera eller innehar stora brister. Avloppsanläggningar från den tiden kan vara uppbyggda på ett annorlunda sätt jämfört med de rekommendationerna som finns idag. Eftersom det då fanns en annan typ av vägledning kring små avlopp.

I området finns avloppsanläggningar som har sluten tank för WC-vatten och markbaserad rening för hantering av BDT-vatten (3 stycken). Avloppsanläggningar dit både WC- och BDT-vatten leds till består av markbäddar (5 stycken) eller infiltrationsbäddar (10 stycken, varav två stycken är från år 1969 och 1971). Det vill säga att 8 stycken infiltrationsbäddar skulle kunna vara tillfredsställande avloppsanläggningar.

Vattenförekomsten Dättern har enligt VISS (Vatteninformationssystem Sverige) måttlig ekologisk status och otillfredsställande status när det kommer till parametern för näringsämnen. Små avloppsanläggningar bedöms ha en betydande påverkan på vattenförekomsten. Vid sådana områden brukar man generellt pröva en ny avloppsanläggningen utifrån att den ska uppnå hög skyddsnivå för miljöskyddet. Vilket innebär att extra rening av fosfor krävs. I regel brukar bedömningen göras att en avloppslösning med sluten tank dit WC-vatten avleds till och en separat avloppslösning för BDT-vatten uppnår hög skyddsnivå för miljöskyddet. En infiltrationsbädd för WC- och BDT-vatten kan även uppnå den höga skyddsnivån för miljöskyddet. En markbäddslösning med efterbehandling i form av ett resorptionsdike eller liknande bedöms i regel inte uppnå den höga skyddsnivån för miljöskyddet.

Om en prövning skulle göras idag för en ny avloppsanläggning i detta område, skulle krav på kompletterande fosforrening kunna vara befogat att ställa. Det skulle då innebära att avloppsanläggningen klarar av en högre nivå på rening av fosfor jämfört med om skyddsnivån för miljöskyddet var normal.

Under år 2009 utfördes någon form av inventering eller tillsyn över avloppsanläggningarna i detta område. Man ställde då krav på att många avloppsanläggningar skulle förbättras. Detta har främst gjorts under 2010-talet av respektive fastighetsägare. Vissa fastighetsägare har inte utfört några åtgärder eller fått uppskov. Under denna tid fanns inte Blåplanen i sin nuvarande form. Det kan då ha inneburit att man under år 2009 inte var medvetna om att kommunen hade någon plan för kommunalt VA till området.

Avloppsanläggningar med markbaserade reningar tappar sin reningsfunktion och kapacitet ju äldre anläggningen blir. För avloppsanläggningar som är över 20 år gamla ökar risken för att fel och brister uppstår. Om avloppsanläggningen är anlagd före år 1987 kan anläggningen även vara byggd enligt andra rekommendationer och utformningar än vad som anses vara godtagbart idag.

Det finns avloppsanläggningar som är bristfälliga i området. Avloppsanläggningar som börjar bli över 20 år gamla samt avloppsanläggningar som generellt inte uppnår hög skyddsnivå för miljöskyddet kan i vissa fall anses inte uppnå de krav man ställer på en avloppsanläggning. Miljö- och hälsoskyddsnämnden bedömer att det generellt finns goda skäl till att ansluta kommunalt VA till sådana områden.

Tillsyn efter att kommunal spillvattenanslutning är klar

Efter att fastigheten har fått en kommunal anslutningspunkt för spillvatten men inte anslutit sig till den, kommer Miljö- och byggnadsförvaltningen utföra tillsyn mot respektive fastighet. Bedömningen kommer då handla om fastigheten kan ha kvar den befintliga avloppsanläggningen eller om den måste anslutas till det kommunalt spillvatten. Det kan exempelvis innebära att man ställer krav mot fastighetens avloppsanläggning genom förbud

mot utsläpp av spillvatten, föreläggande om anslutning till kommunalt spillvatten eller upphävande av befintligt avloppstillstånd.

Bedömning för avloppsanläggningar som klarar hög skyddsnivå för miljöskyddet

Det finns 11 stycken avloppsanläggningar som potentiellt skulle kunna klara av den höga skyddsnivån för miljöskyddet, om en provning skulle göras idag. Dessa avloppsanläggningar består då av slutna tankar med separat avlopp för BDT-vatten eller infiltrationsbäddar för WC- och BDT-vatten (ej avlopp från åren 1969 respektive 1971). Resterande avloppsanläggningar bedöms inte klara av den höga reningsgraden av näringsämnen. Detta förutsätter även att dessa 11 stycken avloppsanläggningar fungerar felfritt och är uppbyggda på ett tillfredsställande sätt vid ett tillsynsbesök. 11 stycken fastigheter motsvarar 50 procent av totalt 22 stycken.

Bedömning för genomförandet av en arkivtillsyn

Miljö- och byggnadsförvaltningen har enbart haft möjlighet att utföra tillsyn över fastigheterna genom att granska kommunarkiv, närarkiv och verksamhetssystemet EDP Vision. Relevanta avloppsseldningar har granskats för respektive fastighet. Ett minimikrav för en avloppsanläggning är att den har ett tillstånd eller annat beslut. Det är därför enkelt att avgöra om avloppsanläggningen är godkänd eller inte. Genom att utföra en skrivbordstillsyn där inspektören inte åker ut till fastigheten, gör det svårt att bedöma hur avloppsanläggningen är just i detta nu. Det går inte att kontrollera dess status och funktion. För att kontrollera det, måste ett platsbesök utföras. Det skulle exempelvis innebära att avloppsanläggningar som är godkända genom ett tillstånd eller annat beslut har en dålig funktion på grund av sin ålder eller konstruktion. Att reningen anses vara otillfredsställande generellt eller att anläggningen inte längre klarar av den skyddsnivå som skulle kunna råda i området eller på fastigheten.

Om mer resurser tilldelas tillsynen samt att förfrågan om tillsyn sker i god tid innan yttranden ska lämnas in (innan verksamhetsplanen är fastställd för nästkommande kalenderår), skulle fysiska tillsynsbesök vara möjliga att utföra.

Fastigheter som bör undersökas vidare:

I exceldokumentet Miljö- och byggnadsförvaltningen fått ta del av för att granska avloppssituationen i området, finns 3 stycken fastigheter som inte finns angivna i dokumentet. Dessa fastigheter ligger i anslutning till eller i närheten av övriga fastigheter. Man bör därför undersöka om det finns en rimlighet i att ansluta dem till kommunalt VA. Fastigheterna är följande:

- Grytet 1:23
- Grytet 1:15
- Grytet 1:16

För Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Eddie Sandin
Tf. Förvaltningschef